

Procureur en rechters samen in raadkamer: niet automatisch grond van wettige verdenking

Uit het enkel feit dat tijdens de schorsing van een zitting de rechters en een magistraat van het openbaar ministerie samen in de raadkamer hebben ver- toefd, vloeit geen objectief gerechtvaardigde vrees voort voor een partijdige behandeling van de zaak. Dat besliste het Hof van Cassatie in een recent arrest.

Pim Vanwalleghem

Op een zittingsdag van een meervoudige kamer van de correctionele rechtbank wordt naast verschillende hogere beroepen tegen vonnissen van de politierechtbank, ook een terrorismezaak behandeld. Bij afwezigheid van partijen wordt de zitting even geschorst en gaan de rechters naar de raadkamer. Dat is een zaal die aan de zittingszaal grenst en een aparte toegangsdeur heeft. Wanneer de rechters de raadkamer betreden, verlaat de federale magistraat onmiddellijk de raadkamer. De magistraat wachtte daar de aanvang van het terrorismeproces af, waarin zij zou vorderen.

Nadien wordt de zitting verdergezet tot alle verkeerszaken afgehandeld zijn en de rechters vaststellen dat een gedetineerde beklagde uit het terrorismedossier nog steeds niet naar het gerechtshof gebracht werd. De rechters schorsen de zitting opnieuw en gaan naar de raadkamer. Tijdens die tweede schorsing van de zitting, komt de federale magistraat de raadkamer binnen, voert een telefoongesprek en ver- trekt opnieuw.

Wanneer de rechters het terrorismeproces willen aanvangen, laat één van de beklagden op het proces-verbaal van de zitting noteren dat 'het openbaar ministerie en de rechters zich samen in de raadkamer bevonden, en er schijnbaar een gesprek werd gevoerd waarvan de inhoud niet gekend is door de partijen'. De federale magistraat van haar kant laat opschrijven dat 'zij zich in de raadkamer begeven heeft om er telefo- nisch te vernemen wanneer het transport van de nog afwezige beklagde zou aankomen'. De- zelfde dag legt één van de beklagden op de grif- fie een akte tot wraking neer, gebaseerd op wet- tige verdenking (artikel 828 Ger. W.). In hun verklaring weigeren de gewraakte rechters zich te onthouden. Ze motiveren hun weigering al- lereerst door te stellen dat er op geen enkel mo- ment een bespreking plaatsvond tussen de fede- rale magistraat en de rechters. Bovendien werd er toen niet beraadslaagd, over welke zaak dan ook. Er werd zelfs niet eens aandacht geschon- ken aan de aanwezigheid van de federale magi- straat die na haar telefoongesprek de raadka- mer onmiddellijk verliet. De gewraakte rechters besluiten dat er onmogelijk een schijn van enig welke bespreking tussen de leden van de zetel en de federale magistraat ontstaan kon zijn. Bij- gevolg kon er evenmin een schijn van partijdig- heid ontstaan zijn in hoofde van de partijen in het terrorismedossier.

Maar het hof van beroep dat zich over het wrakingsverzoek moet uitspreken, deelt die visie niet. De gewettigde verdenking kan worden af- geleid uit omstandigheden die de indruk kun- nen wekken dat de sereniteit waarmee het pro- ces moet worden gevoerd in het gedrang komt. Die indruk van partijdigheid volstaat om tot de wraking van de rechter te besluiten. Het ver- moeden van onafhankelijkheid en onpartijdig- heid van de rechter wordt hier door de concrete omstandigheden aan het wankelen gebracht. De verklaring van de rechters spreekt de dubbele ontmoeting tussen hen en het lid van het open- baar ministerie in de raadkamer niet tegen. Die verklaring belet niet dat de gewekte indruk van mogelijke partijdigheid of gebrek aan onafh- ankelijkheid door het concrete verloop van de zit- ting objectief gerechtvaardigd is. De beroeps- rechter verklaart het wrakingsverzoek dan ook gegrond.

Tegen het arrest tekent de federale procureur cassatieberoep aan. Een uitspraak over wraking is in principe immers vatbaar voor cassatiebe- roep. De federale procureur meent dat het ar- rest de artikelen 149 Grondwet, 828, 1° Ger. W. en het algemeen rechtsbeginsel over de onaf- hankelijkheid en onpartijdigheid in de zin van artikel 6 EVRM schendt: de motivering uit het arrest van het hof van beroep is een motivering *in abstracto* die berust op de onjuiste premisse dat de subjectieve indruk van gebrek aan onaf- hankelijkheid en onpartijdigheid doorslagge- vend is bij de beoordeling van de opgeworpen wrakingsgrond. Het concrete onderzoek van de feiten laat zo'n conclusie niet toe, vindt de fede- rale procureur.

HEILIGE GROND

Het Hof van Cassatie gaat daarmee akkoord, want de raadsheren stellen dat bij de beoorde- ling of er wettige redenen zijn om te twijfelen aan de onpartijdigheid van de leden van een rechtscollège, weliswaar rekening gehouden kan worden met de overtuiging die een partij op dat punt zegt te hebben. Maar die overtuiging vormt evenwel geen exclusief criterium. Bepa- lend is of de vrees voor een partijdige behan- deling van de zaak objectief is gerechtvaardigd. Het arrest dat de schijn van partijdigheid afleidt uit het louter vertoeven van een lid van het openbaar ministerie in de raadkamer zonder

melding te maken van de aanleiding tot dat ver- toeven en de omstandigheden ervan, verant- woordt het inwilligen van het wrakingsverzoek niet naar recht.

Uit dit arrest mag niet afgeleid worden dat het Hof van Cassatie de raadkamer niet meer als heilige grond zou beschouwen, wel dat het be- treden van die rechterskamer door een advoca- at of magistraat van het openbaar ministerie op zich niet voldoende is om tot een gerecht- vaardigde vrees voor een partijdige behandeling te besluiten. Daarvoor moet de wrakingsrechter op de concrete omstandigheden van de zaak in- gaan. En het is de verzoekende partij die nauw- keurige gegevens moet aandragen waaruit af te leiden valt dat er bij de partij en derden redelij- kerwijze twijfels kunnen bestaan dat de rechter

nog over de vereiste onpartijdigheid beschikt. De wet definieert het begrip 'wettige verden- king' niet, en dus vult de rechtspraak de leemte in. De capaciteit van een rechter om de balans in evenwicht te houden tussen de vervolgende partij en de verdediging staat daarbij centraal, maakte het Hof van Cassatie al in een arrest van 4 september 2013 duidelijk.

Pim Vanwalleghem is magistraat aan het parket- generaal bij het hof van beroep te Brussel en vrijwillig wetenschappelijk medewerker aan de onderzoekseenheid Strafrecht van de KU Leuven.

Cass. 28 maart 2017, P.17.240.N

www.legalworld.be

Oefenen op de rechtbank

Sinds kort zijn in België nieuwe regels van kracht voor de beëdiging van gerechtstolken en -vertalers. EU-Lidstaten moeten aan een aantal minimumnormen voldoen voor kosteloze en adequate vertolking en vertaling van essentiële processtukken in elke fase van de strafprocedure, en bij de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudings- bevel. In november 2016 werd een nationaal register van beëdigd tolken opgericht. Het opleggen van een opleidingsvereiste om beëdigd te kunnen worden, staat op stapel. De Universiteit Gent heeft daarom ook de tolkenopleiding vernieuwd. In 2015 werd de component gerechtstolken in de opleiding uitgebreid en werd het onderwijsinnovatie- project Jurinte goedgekeurd. In het kader daarvan lopen nu een 25-tal tolkstudenten stage bij de rechtbank in Gent. Op 4 april namen ze deel aan simulatieoefeningen op de rechtbank. De Juristenkrant snoof er de sfeer op.

